

REĢISTRĒTS LSPA
ar Nr. 11
Datums: 08.11.2019.

APSTIPRINĀTS
LSPA Senāta sēdē
2019.gada 7.novembrī
Protokols Nr. 3

IEKŠĒJĀS KONTROLES SISTĒMAS NOLIKUMS

1.Vispārīgie noteikumi

- 1.1. LSPA iekšējās kontroles sistēmas nolikums (turpmāk – Nolikums), nosaka iekšējās kontroles sistēmas pamatprasības, tās izveidošanas, uzraudzības un uzlabošanas kārtību LSPA.
- 1.2. Nolikums izstrādāts saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, Ministru kabineta noteikumiem Nr.326, 2012.gada 8.maijā “Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmu tiešās pārvaldes iestādēs”, Ministru kabineta noteikumiem Nr. 630, 2017. gada 17. oktobrī “Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā”, LSPA Satversmi un Senāta nolikumu un citiem LSPA iekšējiem normatīvajiem aktiem.
- 1.3. LSPA iekšējās kontroles sistēmas mērķis ir LSPA risku vadības, kontroles un pārvaldības pasākumu kopums, kuru uzdevums ir nodrošināt LSPA mērķu sasniegšanu, efektīvu darbību, pārskatu ticamību un darbības atbilstību normatīvajiem aktiem.
- 1.4. LSPA rektors ir atbildīgs par iekšējās kontroles sistēmas izveidi, uzraudzību un uzlabošanu, nodrošinot pastāvīgu, ekonomisku, efektīvu un lietderīgu iestādes darbību atbilstoši normatīvajiem aktiem.
- 1.5. Lai nodrošinātu iekšējās kontroles sistēmas izveidi, pilnveidošanu un uzturēšanu, rektors vai viņa pilnvarota persona var pilnvarot kādu LSPA struktūrvienību vai darbinieku veikt šīs darbības.

2. Iekšējās kontroles sistēmas darbības pamatprasības

- 2.1. Iekšējās kontroles sistēmas darbības pamatprasības ir:
 - 2.1.1. efektīva, lietderīga un ekonomiska LSPA darbība atbilstoši tās kompetencei, izvirzītajiem mērķiem, uzdevumiem un pieejamajiem resursiem;
 - 2.1.2. LSPA darbība sabiedrības interesēs, nodrošinot labu pārvaldību;
 - 2.1.3. LSPA darbība atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei;
 - 2.1.4. iespējamo korupcijas un interešu konflikta izveidošanās risku novēršana;
 - 2.1.5. mantas un finanšu līdzekļu izšķērdēšanas, neefektīvas un nelietderīgas izmantošanas novēršana;
 - 2.1.6. pieļauto kļūdu savlaicīga identificēšana un novēršana un nepieciešamo uzlabojumu veikšana;
 - 2.1.7. savlaicīgas ticamas finanšu vai vadības informācijas iegūšana un aizsardzība pret informācijas neatļautu izpaušanu.

3. Iekšējās kontroles sistēmas izveidošanas kārtība

3.1. Iekšējās kontroles sistēma sastāv no šādiem savstarpēji saistītiem elementiem:

- 3.1.1. LSPA darbības plānošana;
- 3.1.2. kontroles vides izveidošana, kas ir vērsta arī uz korupcijas risku novēršanu;
- 3.1.3. risku noteikšana, analīze un novērtēšana;
- 3.1.4. kontroles pasākumu īstenošana;
- 3.1.5. informācijas un saziņas nodrošināšana;
- 3.1.6. uzraudzība.

3.2. LSPA darbības plānošanai:

- 3.2.1. LSPA stratēģiskajā vadībā noteikts LSPA mērķis un vērtības;
- 3.2.2. apstiprināti LSPA vadības dokumenti;
- 3.2.3. noteikti sasniedzamie darbības rezultāti;
- 3.2.4. atbilstoši LSPA mērķiem katrai LSPA struktūrvienībai izvirzīti savi mērķi un atbilstoši rezultāti;
- 3.2.5. amatpersonām un darbiniekiem (turpmāk – darbinieki) noteikti mērķi un uzdevumi atbilstoši LSPA mērķiem.

3.3. Kontroles vides izveidošanai:

- 3.3.1. noteikta LSPA mērķiem un darbībai atbilstoša LSPA struktūra;
- 3.3.2. apstiprināti LSPA struktūrvienību nolikumi (noteikts mērķis, uzdevumi, funkcijas, uzbūve, tiesības un atbildība) un darbinieku amatu apraksti (norādīts iestādes nosaukums, amata nosaukums, struktūrvienības nosaukums, profesijas kods, amata klasifikācija (saime un līmenis), amata pakļautība, amata aizvietošana, ja nepieciešams, iekšējā un ārējā sadarbība, amata mērķi, amata pienākumi prioritārā secībā, amatam nepieciešamās kompetences, profesionālās kvalifikācijas prasības; amata pienākumu veicēja atbildību, amata veicēja tiesības, cita informāciju par amatu) (minētie dokumenti regulāri tiek pārskatīti un, ja nepieciešams, aktualizēti);
- 3.3.3. LSPA iekšējos normatīvajos aktos noteikta loģiska, viegli pārskatāma un kontrolējama rīcības un atbildības deleģēšana, nodrošinot lēmumu pieņemšanas efektivitāti;
- 3.3.4. apstiprināta un ieviesta LSPA personāla vadības politika, kas nodrošina atbilstošu personālu iestādes mērķu sasniegšanai;
- 3.3.5. apstiprināti LSPA iekšējās kārtības noteikumi;
- 3.3.6. apstiprinātas LSPA ētikas prasības, kas ir saistošas LSPA vadībai un darbiniekiem un nosaka to uzvedību un rīcību lēmumu pieņemšanā.

3.4. Risku (iespējamību, ka kāds notikums negatīvi ietekmēs iestādes mērķu sasniegšanu) noteikšanai, analīzei un novērtēšanai:

- 3.4.1. apzināti iekšējie un ārējie riski, kas var traucēt LSPA mērķu sasniegšanu, apspirināta LSPA risku vadības politika kurā noteikta struktūrvienību atbildība un pienākumi risku vadības procesā, kā arī noteikta risku novērtēšanas metodika un vadība, iekļauts novērtēto risku saraksts;
- 3.4.2. novērtēta riska rašanās varbūtība (risku lielums) un ietekme uz mērķa sasniegšanu;
- 3.4.3. apzināts LSPA pieņemamais risku līmenis, tos klasificējot no būtiskiem līdz maznozīmīgiem;
- 3.4.4. noteikta atbildīgā persona par risku vadības uzraudzību, risku pārskatīšanu un ziņojuma sagatavošanu vadībai.

3.5. Lai nodrošinātu institūcijas kontroles vides izveidošanu un korupcijas risku identificēšanu, analīzi un novērtēšanu, rektors vai viņa pilnvarota persona:

- 3.5.1. izvērtē, vai LSPA ir noteikti katra darbinieka amata pienākumi, pilnvaru robežas, lēmumu pieņemšanas kārtība, atbildība, kā arī lēmumu pēcpārbaudes kārtība;

- 3.5.2. identificē funkcijas vai darbības jomas, vai procesus LSPA, kas ir pakļauti korupcijas riskam, un nosaka korupcijas riskam pakļautos amatus;
- 3.5.3. identificē korupcijas riskus, izvērtējot to iestāšanās iespējamību (varbūtību) un ietekmi riska iestāšanās gadījumā (radītās sekas), ņemot vērā pastāvošos kontroles mehānismus;
- 3.5.4. apstiprina visiem LSPA darbiniekiem saistošus LSPA ētikas principus.
- 3.5.5. pēc korupcijas risku identificēšanas, analīzes un novērtēšanas nosaka pasākumus korupcijas riska novēršanai.

3.6. Kontroles pasākumu īstenošanai:

- 3.6.1. noteiktas un ieviestas tiesību deleģēšanas, lēmumu pārbaudes, saskaņošanas un apstiprināšanas procedūras;
- 3.6.2. nodrošināta materiālo un finanšu resursu aizsardzība;
- 3.6.3. noteiktas un ieviestas pienākumu (atbildības) nošķiršanas, korupcijas un interešu konflikta novēršanas procedūras;
- 3.6.4. nodrošināta iekšējo normatīvo aktu izstrāde un apstiprināšana, kuros arī nosaka:
 - 3.6.4.1. kārtību, kā darbiniekiem ir jārikojas gadījumā, ja tie vēlas ziņot par iespējamiem pārkāpumiem (tai skaitā iespējamām koruptīvām darbībām), ietverot pasākumus, lai nodrošinātu ziņotāja anonimitāti un aizsardzību;
 - 3.6.4.2. kārtību, kādā LSPA valsts amatpersonas paziņo par savu atrašanos interešu konflikta situācijā, kā arī kārtību, kādā interešu konflikta situācijā esošās valsts amatpersonas funkcijas nodod izpildei citai valsts amatpersonai;
 - 3.6.4.3. amatu savienošanas atļauju izsniegšanas kārtību, tai skaitā nosakot šo atļauju pārskatīšanas kārtību, izvērtējot, vai nav mainījušies tiesiskie un faktiskie apstākļi, kuri pastāvēja atļaujas izsniegšanas brīdī, un vai valsts amatpersonas konkrētā amatu savienošana joprojām nerada interešu konfliktu, nav pretrunā ar valsts amatpersonai saistošām ētikas normām un nekaitē valsts amatpersonas tiešo pienākumu pildīšanai.
- 3.6.5. nodrošināta sanāksmju rīkošana, kurās tiek pārrunāti aktuālie jautājumi un tās tiek protokolētas;
- 3.6.6. izveidota sistēma (kārtība) pārskatu sniegšanai par sasniegtajiem rezultātiem atbilstoši LSPA vadības dokumentiem;
- 3.6.7. veikta regulāra LSPA darbinieku darba izpildes kvalitātes novērtēšana, kas dod iespēju identificēt jomas, kuras būtu jāpilnveido, lai nodrošinātu efektīvāku LSPA darbības rezultātu sasniegšanu;
- 3.6.8. noteikti un regulāri pārskatīti LSPA galvenie procesi un jomas, kurās nepieciešama vienvērtīga rīcība vienādos gadījumos, un noteikta iekšējā kārtība to īstenošanā;
- 3.6.9. īstenoti risku vadības pasākumi, lai samazinātu LSPA būtiskākos riskus un nodrošinātu LSPA mērķa sasniegšanu;
- 3.6.10. izstrādātās un ieviestās procedūras nodrošina, ka grāmatvedības uzskaitē un cita informācija ir patiesa, salīdzināma, savlaicīga, nozīmīga, saprotama un pilnīga;
- 3.6.11. veikti citi kontroles pasākumi, lai nodrošinātu finanšu un citu resursu efektīvu un lietderīgu izmantošanu, ievērojot labas pārvaldības principus.

3.7. Informācijas un saziņas nodrošināšanai:

- 3.7.1. LSPA darbinieki ir informēti par LSPA mērķi, LSPA vadības dokumentiem, iekšējiem normatīvajiem aktiem un ētikas principiem;
- 3.7.2. iekšējās informācijas aprites un saziņas sistēma nodrošina visu līmeņu vadītājiem un darbiniekiem nepieciešamo informāciju, lai būtu iespējams efektīvi veikt uzdevumus un tikt sasniegti iestādes mērķi;
- 3.7.3. ja nepieciešams, izstrādātās procedūras, lai sniegtu informāciju sabiedrībai un nodrošinātu sabiedrības pārstāvju līdzdalību;

- 3.7.4. izveidota dokumentu aprites un uzglabāšanas sistēma, lai iestādē nodrošinātu atbilstošu, aktuālu, precīzu un pieejamu informāciju;
- 3.7.5. izstrādāta informācijas sistēmu drošības politika, un darbinieki ar to ir iepazīstināti.

4. Iekšējās kontroles sistēmas uzraudzības un uzlabošanas kārtība

4.1. Iekšējās kontroles sistēmas uzraudzība tiek īstenota kā:

- 4.1.1. LSPA Iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas vadības centra un LSPA Revīzijas komisijas periodiska iekšējo kontroļu novērtēšana;
 - 4.1.2. kontroļu darbības regulāras pārbaudes;
 - 4.1.3. LSPA informācijas sistēmās iestrādāti nepārtrauktās uzraudzības elementi;
 - 4.1.4. to LSPA darbības pārskatu vai rādītāju analīze, kas identificē iekšējās kontroles trūkumus, un trūkumu novēršana;
 - 4.1.5. LSPA vides un pārraudzības funkciju efektivitātes pašnovērtējumi;
 - 4.1.6. LSPA Iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas vadības centra un LSPA Revīzijas komisijas un ārējo auditu rezultātu izvērtējumi.
- 4.2. Ne retāk kā reizi trijos gados **pārskata un izvērtē korupcijas riska novēršanai īstenoto pasākumu izpildi, to efektivitāti un lietderību.** Lai lemtu par izmaiņu nepieciešamību iekšējās kontroles sistēmā, rektors vai viņa pilnvarota persona izvērtē, vai:
- 4.2.1. Īstenojot attiecīgos pasākumus korupcijas riska novēršanai, korupcijas riska iespējamība nav palielinājusies, kā arī vai iespējamais korupcijas risks nav iestājies;
 - 4.2.2. noteiktie pasākumi korupcijas riska novēršanai ir veikti lietderīgi, mērķi sasniedzot ar iespējami mazāku resursu (tajā skaitā finanšu) izlietojumu.
- 4.3. Rektors, pieņemot lēmumu par iekšējās kontroles sistēmas izveidošanu un uzlabošanu:
- 4.3.1. izvairās no formālu, darbību traucējošu, kā arī no tādu prasību noteikšanas, kuru ieviešanai nepieciešamie izdevumi pārsniedz finanšu ieguvumus un citus ieguvumus no tām;
 - 4.3.2. atbilstoši LSPA darbības specifikai var noteikt citus iekšējās kontroles sistēmas papildelementus.
- 4.4. Lai darbiniekus, kuru amats pakļauts korupcijas riskam, izglītotu par korupcijas un interešu konflikta jautājumiem, rektors vai viņa pilnvarota persona nodrošina:
- 4.4.1. mācības darbiniekiem, kas uzsāk darbu LSPA, un vismaz reizi trijos gados papildu mācības;
 - 4.4.2. zināšanu pilnveidošanu vismaz reizi trijos gados, izmantojot kādu no šo noteikumu 4.4. punktā minētajām mācību iespējām.
- 4.5. Apmācību par interešu konflikta un korupcijas novēršanu var veikt:
- 4.5.1. nosūtot LSPA darbiniekus piedalīties Valsts administrācijas skolas organizētajos semināros par interešu konflikta un korupcijas novēršanas jautājumiem;
 - 4.5.2. organizējot izglītojošus pasākumus LSPA, uzaicinot Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja amatpersonas vai citus ekspertus korupcijas novēršanas jomā vai piedaloties Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja organizētajos semināros;
 - 4.5.3. nosūtot LSPA pārstāvi piedalīties Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja tālākizglītojamā programmā par pretkorupcijas jautājumiem, lai pēc programmas apguves persona varētu organizēt darbinieku apmācību LSPA;
 - 4.5.4. nodrošinot darbiniekiem iespēju patstāvīgi apgūt zināšanas.
- 4.6. LSPA veic Iekšējās kontroles sistēmas regulāru izvērtējumu.

- 4.7. Direktors vai viņa pilnvarota persona nodrošina iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanu un uzraudzību un novērš uzraudzības procesā konstatētās nepilnības iekšējās kontroles sistēmā.

5. Nolikuma apstiprināšanas un grozīšanas kārtība

- 5.1. Nolikumu apstiprina un veic grozījumus LSPA Senāts.
- 5.2. Par LSPA iekšējās kontroles sistēmas darba organizēšanu atbild LSPA iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas vadības centra vadītājs.
- 5.3. Par Nolikuma ievērošanu atbild LSPA struktūrvienību vadītāji.
- 5.4. Nolikumam pēc apstiprināšanas tiek noteikts pārejas periods līdz 2020.gada 30.jūnijam analīzes veikšanai un īstenošanas darba plāna sagatavošanai.
- 5.5. Nolikums stājas spēkā ar 2020.gada 1.jūliju.

LSPA